

Fiskets Gang

Utgitt av Fiskeridirektøren.

Kun hvis kilde oppgis, er ettertrykk fra „Fiskets Gang“ tillatt.

32. årg.

Bergen, Torsdag 20. juni 1946.

Nr. 23

Abonnement kr. 10.00 pr. år tegnes ved alle postanstalter og på Fiskeridirektørens kontor. Kr. 16.00 utenlands.
Annonsepris: Pristariff fåes ved henvendelse til Fiskeridirektørens kontor. „Fiskets Gang“'s telefoner 16 932, 14 850.
Postgiro nr. 691 81. Telegramadresse: „Fiskenytt“.

Uken som endte 15. juni:

Meget godt brislingfiske. — Fangstmengde 15/6: 370000 skj.

Mange fartøyer på bankfiske og store tilførsler i vente.

Fisket på Vestlandet og i Sør-Norge for øvrig var noe hemmet av ruskevær i uken som endte 15. juni. Brislingfisket har imidlertid fortsatt vært meget godt unntatt i Oslofjorden. På Møre har det vært tatt til dels pent med sild i siste uke, men langs kysten for øvrig var det skralt. Vårtorskfisket i Finnmark fortsetter. De fleste bankfiskefartøyer og håbrandfiskere befinner seg på feltene. Relativt få fartøyer er kommet inn i uken. Bjørnøyafisket gir fortsatt gode fangster og flere vender nå hjem med utbyttet av første fangstur. Makrellfisket er i en mer stille periode, hvor dorg- og notfisket er mest omfattende.

Brislingfisket.

Ifølge en beregning som er blitt foretatt ved Hermetikkfabrikkenes Noteringsutvalg var der pr. lørdag 15. juni kastet 370 000 skjeeper brisling. En kan dermed gå ut fra at kvantumet når dette skrives ligger en del over 400 000 skjeeper (18. juni). I siste uke har fisket på Vestlandet fortsatt vært bra. Der har vært kastet i Sunnfjord ved Vilnes, ennvidere i Dombefjorden og Krakhellesund i Solund, i Masfjordområdet, i Manger og Sæbø, i Sunnhordland nærmere betegnet i Åkre- og Matrefjorden, ved Uggdalseidet, i Hardanger innover til Mauranger og andre steder, og i Rogaland i Hylsfjord, Sandsfjord, Høgsfjord etc. På Østlandet er fisket i de ytre di-

strikker av Oslofjorden hvor brislingen var mager blitt innstillet, og det foregår nå bare litt fiske i indre deler av fjorden ved Malmøya, i Bundefjorden etc., hvor der tils. kan være stengt 3—4000 skj.

Den brisling som fås nordenfor Bergen med delvis unntak av indre Sogn og indre Masfjord, har vært meget fin og er et ypperlig råstoff. I Sunnhordland er der imidlertid en del utkast, likeledes i Rogaland. Hermetikkindustrien klager over mangel på arbeidshjelp og på uøvet arbeidshjelp. Det er derfor klart at det går noe tregt med opptaket — noe som ytterligere forværres ved den forholdsvis store mengder småbrisling, som sinker arbeidet betraktelig. Der er kompanier som uttaler, at de kunne få opp døgnkapasiteten i skjeeper med 25 pst. dersom de bare kunne holde seg til å pakke fullmålsvare.

Sildefisket.

Det går tregt med fisket unntatt i enkelte distrikter.

For hele nordre distrikt Finnmark—Nord-Trøndelag er der i siste uke anmeldt fisket 700 hl småsild, som ble tatt i Namsen og levert til sildolje.

I Sør-Trøndelag var selve fisket ubetydelig i hele forløpne uke, men det ble opptatt av tidligere satte steng i Frøya 2800 hl. Det meste var fetsild i størrelsen 13—19 stk. pr. kg, som ble levert til agn. Ellers ble det opptatt ca. 300 hl mussa i Stjørna.

Vårtorskefisket i Finnmark.

Konsulent dr. Eggvin tok dette bildet i Vardø 4. april 1938.

Det var andre tider!

Nå ebber vårtorskefisket ut for i år. Men gjenreisningen av grunnlaget for fiskeribedriften går sin gang.

I Møre og Romsdal ble det i ukens løp stengt 11 310 hl sild, hvorav 5300 hl på Nordmøre, nemlig i Bremsnes 1350, Straumsnes 1700, Åsgard 300, Battenfjord 600, Vinjefjord 300, Kornstadfjord 900, Surnafjord 100 og Aure 60. I Romsdal ble det stengt 2170 hl, hvorav i Veøy 600, Tresfjord 1150, Eresfjord 150, Vold 270. På Sunnmøre ble det kastet 100 hl i Tenfjord, 200 i Sande, 60 i Herøy, 2150 i Volda, 800 i Hjørundfjord, 100 i Sydvefjord, 380 hl på Vannylven, 50 i Skodja, tilsammen 3840 hl. Sildstørrelsen er 35—79 stk. pr. kg og anvendelsen sildolje, litt til hermetikk og agn.

Sør for Stad meldes det kastet ca. 2000 hl sild i Måløyområdet.

Vårtorskefisket.

Pr. 8. juni er det i Finnmark fisket 11 424 tonn torsk — økingen i tiden 1.—8. juni var 1230 tonn. Ytterligere er der fisket 2008 tonn hyse og en del annen fisk.

Fisket i Finnmark i uken til 15. juni må betraktes som lite. Der var mindre gode værforhold, likeledes er det delvis vanskelig om agn.

Bankfisket.

I øyeblikket er der en meget tallrik fiskeflåte på Tampen og Shetland. De fleste gikk ut like over pinse og få båter er kommet inn foreløpig. Hvis imidlertid fisket holder seg like godt som i uken til 8. juni

må det påregnes at store fiskekvanta vil bli ilandbrakt i løpet av inneværende uke. På Møre ble det i uken til 15. juni innbrakt 55 tonn lange, 9 tonn brosme, 3 tonn hyse, 1,2 tonn kveite og 83 tonn sei. Med hensyn til seifisket, så var dette temmelig sterkt hindret av nordostkuling gjennom hele uken. Nordostkuling hemmet dessuten bankfisket.

Det opplyses at en damper er innkommet fra Shetland, hvor den har saltet egen fangst. Den hadde 37 000 kg saltet lange, 3000 kg fersk lange og hadde dessuten levert fersk kveite på Shetland.

Fra Måløy meldes om liknende forhold for bank- og kystfisket som i Ålesund. Der ble fisket blant annet 4 tonn torsk, 11 tonn sei, 17 tonn lange, 12 tonn brosme, 2,8 tonn hyse, 1,2 tonn kveite.

Fra Tromsø meldes det om lite fiske i siste uke.

Bjørnøyfisket.

Det tas fremdeles rike torskefangster på Bjørnøyfeltet, men det har vært lite om kveite. Dette forhold ventes å ville rette på seg med det første. I siste uke kom det inn 5 fartøyer fra Bjørnøya til Tromsø med fra 20 til 80 tonn saltfisk hver.

Håkjerringfangst.

Der er mange fartøyer på feltene, men disse ventes ikke inn før i uken til 22. juni. I siste uke ble det ilandbrakt bare ca. 4500 kg håbrand.

Makrellfisket.

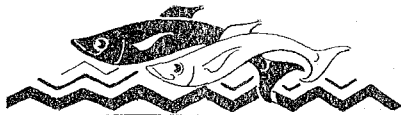
Not- og dorgefisket har vært anførende i siste uke, som stort sett har forløpt stille med en ukefangst på vel 300 tonn. Noen fartøyer har prøvd drivgarnfisket på Revet, men fikk bare mindre fangster. En regner imidlertid nå med at dette fiske vil ta seg opp.

Der er nå i alt fisket godt 5300 tonn makrell, hvorav iset for eksport 310 tonn, levert til frysing for eksport 660 tonn, saltet 380 tonn og levert til hermetikk 60 tonn. Resten er blitt brukt fersk innenlands.

Vårfisket i Finnmark og landets samlede torskefiske pr. 1/6—1946.

Pr. 8. juni er der i Finnmark oppfisket 11 424 tonn torsk, hvorav hengt 6282 (som rotskjær 148), saltet 4197, anvendt fersk og til ising 908- til ferskfilet 37 tonn, tilvirket 2959 hl damptran og brukt 1530 hl lever til anen tran. I fisket deltok 634 båter med 2573 mann. Der var frammøtt 21 kjørefartøyer, 6 produksjonslag, 13 selvprodusenter, 50 landkjøpere og 13 trandamperier. Utenom torsk var der av hyse fisket 2008 tonn, hvorav hengt 1165, saltet 20, til filet 17

Oversikt, forts. side 274.

Litt av hvert.

Samhandelen Norge—Argentina. Jeg deler korndirektør Jahnsens hap om at samhandelen mellom Norge og Argentina vil ta seg opp igjen. Norge behøver vart korn, og vi er til gjengjeld kjøpere av fisk, hermetikk, tran, papir, aluminium og andre gode norske kvalitetsprodukter.

til styrkelse av samarbeidet mellom våre to land er det besluttet å opprette en argentinsk legasjon i Oslo, og den nye sendemann, dr. Carlos L. Torriani, kan snart ventes å overta sitt embete. Spørsmålet om reetablering av argentinske konsulater vil formentlig enerhånden også melde seg, og vi er i det hele tatt meget interessert i et godt forhold til Norge, hvis frihetskamp vi har fulgt med så stor interesse og sympati, uttalte den argentinske chargé d'affaires Caviota, som var i Bergen 28. mai i år.

»Det var engang.....« Vi blader i Fiskeridirektørens samling av avisutklipp. I »Morgenbladet« for 20. juli 1921 — 25 år tilbake i tiden — finner vi følgende sitat fra forbudsbladet »Nordmør« i Kristiansund:

»Den toldkrig som Spanien nu har begyndt mot Norge, har gjort et nedslaaende indtryk paa vore fiskere. Og dette er saa ganske rimelig.

Ved folkeavstemningen i 1919 angaaende forbudet haabet de fleste at om forbudet blev gjennomført, vilde vor fiskeri-næring ikke lide nogen synderlig skade.

Nu viser det sig imidlertid at her staar meget paa spil. Man faar dog i det længste haabe at der maa findes en heldig løsning av spørsmålet.

Vore fiskere ser imidlertid meget mørkt paa situationen.

Det er ganske betegnende for dette spørmaal, hvad en meget fremragende fisker og forbudsmand uttalte til os igaar. Han sa bl. a.:

»Jeg har været avholdsmand i mange aar og vil vedbli at være det, samtidig som jeg ogsaa gjerne vil virke i

mine kredse for avholdenhet. Ved forbudsavstemningen stemte jeg for forbud, men hadde jeg tænkt at saken vilde faa saa alvorlige følger som sked, hadde jeg trods alt stemt mot forbudet.

Vi maa nemlig huske paa, uttalte han videre, at faar vi ikke avsætning paa vor fisk vil store dele av vort land bli lagt øde, tusener og atter tusener blir erhvervsløse.

Allerede nu er der nød i mange fiskerhjem. Arbeidsløsheten økes for hver dag. Handelsmanden nytter det ikke længer at gaa til. Han kan ikke hjelpe de sutende fiskerfamilier under disse forhold. Dette er nu den rene virkelighet. ....«

Matmel av fisk. I »Fiskets Gang« nr. 20 side 227 hadde vi under »Utlandet« en notis om fiskemelproduksjonen i Sør-Afrika. Det ble i denne forbindelse nevnt at Statens Fiskeriforsøksstasjons arbeid med fiskemel til menneskeføde var basert på anvendelse av tørret råstoff (tørrfiskmel). Denne anførsel skyldes en misforståelse. Det er nemlig fersk fisk og fersk filetavskjær som hele tiden har dannet grunnlaget for Fiskeriforsøksstasjonens matmel av fisk, og ved forsøksdriften i Svolvær 1940 ble nesten 100 tonn fersk-fisk opparbeidet til matmel av meget god kvalitet.

Det kan videre meddeles at det norske bakverk med Fiskeriforsøksstasjonens fiskemel ikke smakte av melet med de tilblendingsmengder som ble tilrådd, 5 å 6 prosent. Objektive smaksprøver viste at praktisk talt ingen kunne ta ut fiskesmaken når tilberedningen var 4 til 5 prosent, og at bare 10 prosent kunne finne forskjell ved sammenlikning av brød uten og brød med 7 prosent fiskemel. Disse prøvinger ble blant annet gjort i Norsk Ingeniørforenings Oslo-avdeling, hvor ca. 180 personer deltok, og i N. I. F. Bergens-avdeling, hvor ca. 100 deltok. Blant de første var H. M. Kongen og våre fremste eksperter i brød og bakverk. De forvekslet alle brød med og uten fiskemel.

Når det gjelder Fiskeriforsøksstasjonens arbeid med fersk fiskemel henvises til en artikkel av styrer Notevarp om »Matmel av fisk« i publikasjonen »Øket matproduksjon«. Smaksprøvene står omtalt i »Teknisk Ukeblad« 1940, s. 97—99.

Situasjonsrapporten for første halvdel av juni 1946.

Fra fiskeriinspektøren i Troms, datert 14. juni:

Første halvdel av juni har her vært atskillig livligere enn vanlig med et myldrende liv og rørelse på Tromsø havn, da det gode fiske på Bjørnøfeltet satte mer humør, framdrift og mot i fiskerne. Deltakelsen i dette fiske er ennå ikke så stort, men etter hvert som fiskerne får sine farkoster pusset, er meningen at de skal avgå dertil. To av fartøyene er kommet tilbake med full last, henholdsvis 24 og 40 tonn torsk, samt en del kveite, som det var mindre av der oppe. Da disse fartøyer for øvrig melder om ualmennelig meget fisk, har det gjort sitt til at deltakelsen ser ganske lovende ut, men ennå er det for tidlig å uttale seg om hvor stor den blir. Flere fartøyer har forlatt Tromsø den senere tid for å drive linefiske der nord. Den siste del av perioden bra kyst- og bankfiske her, med ganske stor deltakelse, kveitefangster

opp til 5000 kg, vanlig 1000—3000 kg pr. farkost, hertil en del andre fiskesorter, særlig torsk og brosme. Første del av perioden var agnmangelen særlig stor, men så ankom her en del agnsild fra sørlige trakter, hovedsakelig fra Trøndelag, som dekket behovet ganske bra en kort tid. Nå er her agnmangel på ny, men en del sild ventes sørfra, som til nød kan dekke behovet for den del av fiskerflåten som drifter herfra, samt Bjørnøfiskerne. Sildefisket i Nord-Norge har ligget aldeles nede den senere tid. Laksefisket har ikke gitt noe særlig utbytte for de som drifter i fjordene, derimot har det ikke vært så aller verst ute i havdistriktene, hvor der er fanget atskillig laks. Fra Finnmark berettes om godt fiske i Tana og likeså for Kvenangen. Laksefiskerne klager over mangel på redskaper (nøter). Som nevnt i siste rapport foregår det meget godt rekefiske i Balsfjord, men deltakelsen er ikke særlig stor. Ruteforbin-

delsen både for lokalfarten og kysten er nå ganske tilfredsstillende, men ferskfiskeeksporten er til dels meget utsatt for ikke å få sine ferskfiskepartier tilfredsstillende fraktet sørover. Grunnen hertil er at de fleste kysttrutebåter ikke har kjølerom. Det nødvendige utstyr til fiskerne og fangstflåten er nå av bra kvalitet, men fiskerne klager over at det er lite maling og linolje til flinad av farkostene.

Fra fiskeriinspektøren for Nordland, datert 17. juni:

Overveiende gode værforhold denne periode. Eggafisket, Vesterålen, har gitt bra fangster av lange, brosme, torsk, uer og til dels kveite, seifisket hindret av værforholdene, delvis agnmangel, deltakelsen forholdsvis liten, da fiskerne opptatt av våromn og torvstikking. Seien formerket for Lofoten og det er tatt en del fangster på snøre i den senere tid, men intet fiske av betydning, imidlertid gode utsikter hvis varmere vær. Det har vært fisket en del storsei i Folla, men deltakelsen liten og forekomstene visstnok begrenset. Seien også formerket for Træna, men heller ikke her noen fangster av betydning ennå. Fra Bindal og Sømna meldes gode forekomster særlig av sei. Laksefisket har tatt seg noe opp og gir til dels bra fangster. Småhvalfangsten meget mislykket i år, og fangerne har liten tro på at det nå vil bli noen større forekomster. Fra distriktet klages over mangel på båtsøm og spiker og at det er vanskelig å få maling til vedlikehold av fiskefarkoster.

Fra fiskeriinspektøren for Vestlandet, datert 15. juni:

Værforholdene har vært bra i første uke, derimot til dels hindrende for fisket på utsatte steder siste uke. Fiskeforekomstene har vært gode i hele distriktet. Interessen samler seg nå hovedsakelig om brislingfisket som begynte den 6. juni med gode fangster, opp til 2000 skjegger i Hordaland og Rogaland. I Sogn og Fjordane synes brislingfisket å ha vært noe mindre. Makrellfisket er nå på retur. Drivgarnsfisket er i avtagende og har gitt mindre utbytte. Derimot har det foregått et godt not- og dorgefiske etter makrell i Rogaland med gode fangster. Gode fangster av sei og lyr på dorg i hele distriktet. Fortsatt godt hummer- og rekefiske i Sør-Rogaland, og bra linefangster for Kvitsøy, Karmøy, Bømlo og Herdla. Litt oppsig av hyse og lyr på snurrevadfeltene ved Karmøy, med fangster opp til 300 kg, og dessuten en del storsei på ytre seigrunnene ved Espevær. Forfangst- og småsildfisket har vært mindre, med bare noen få små fangster. Håbrandfisket har også vært noe mindre og må betegnes som middels. Småhvalfangsten er i full gang og har gitt gode fangster i Nordsjøen. Nordsjøfisket har fortsatt gitt gode fangster, og småfiskerne er begynt å bli urolige for at de store svanta nordsjøfisk som blir kastet inn på markedet skal trykke prisen på deres levende fisk. Både fra Hordaland og Rogaland framheves betydningen av å få planlagt en tryggere omsetningsform både for innenlandsomsetningen og for eksport.

Deltakelsen i fiskeriene er fortsatt stor, men der er fremdeles misnøye med fiskeprisene. Tilførselen av nye redskaper og reparasjonsmateriell er fortsatt liten.

Ut-landet.

Den svenske statsråd professor Myrdal

gir i en artikkel i »Morgontidningen« for 24. mai, en meget interessant oversikt over den rolle fisken spiller i svensk handelspolitikk.

Han begynner med å resymere forholdene slik de var før krigen, og peker på at 75% av Sveriges import av fisk kom fra Island, Norge og Danmark — mens eksporten i det alt vesentlige gikk til Tyskland. Derav kommer det at svensk fiskerinærings største problem for tiden er avsetningsspørsmålet. Myrdal går så langt at han sier det er en hovedoppgave for regjeringens handelspolitikk å finne nye markeder for svensk fisk.

Med hensyn til England er forholdet nå slik at 15 svenske fiskebåter i uken kan føre i land fangsten på engelsk vestkyst, og dessuten kan det kommersielt eksporteres 30 tonn fersk fisk til England i måneden.

I Sveriges handelsavtale med Polen var det fastsatt en eksport på 5000 tonn fisk og sild. Siden ble det gjort avtale om tilleggsleveranser til en verdi av 5 mill. kroner. Ca. 85 000 tønner salt sild og fisk er hittil eksportert.

Til Tsjekkoslovakia er solgt 60 000 tønner salt sild og fisk, til Sovjetunionen er levert visse kvanta salt fisk og til Holland foregår leveranser innenfor rammen av en avtalekontingent på 2,5 mill. kroner i form av direkte ilandføring fra 10 fiskebåter i uken. I avtalen med Belgia er det en svensk fiskeeksportkvote på 5 mill. kroner. Til Frankrike og Italia regner man med å kunne levere for ca. 1 mill. kroner til hvert land. Sveits og Sør-Amerika har også tatt en del mindre kvanta.

Statsråd Myrdal antar at Sveriges totale eksport av fisk i perioden 1. juli 1945 til 1. juli 1946 vil ha en verdi av ca. 20 mill. kroner.

Forslag om opprettelse av selvstendig fiskeristyre i Sverige.

En fiskeriuksendingskommisjon som ble nedsatt i 1945 er nå framkommet med visse forslag vedrørende fiskerinæringen.

Kommisjonen uttaler blant annet at det nåværende fiskerikontor, som er underordnet Den Kgl. Lantbruksstyrelse, bør skilles ut — og omdannes til et selvstendig embetsverk. Kommisjonen henstiller til regjeringen om å la utarbeide forslag til et selvstendig fiskeristyre med en rådgivende nemnd. Videre hevdes det i utredningen at det er nødvendig for fiskeristyret å stå i intim kontakt med næringen og dens utøvere, for at det skal kunne fylle sin oppgave hva fiskerinæringens avsetningsproblem angår.

For dette formål bør det opprettes en rådgivende nemnd, hvis medlemmer bør utses av regjeringen og representere viktigere sammenslutninger innenfor fiskets, fiskehandelens og fisketilvirkningens område.

Det foreslås at sjefen for fiskeristyret skal være formann i nemnden, hvis medlemstal ikke bør overstige ni.

Abonner på „Fiskets Gang!“

Garna greies etter en langvarig „uværsramling“.

Foto: Eggvin.

Dette stemningsbildet er tatt på Eggum på yttersiden av Lofot-øyene i slutten av mars 1938. Bruksmåten, moloen, snøen, guttungene som ser og ser og i all stillhet erverver grunnlaget for sine fremtidige ferdigheter, alt gir et stykke norsk fiske i dag.

Fisket etter hai i Amerika.

Fisket etter forskjellige haiarter på Stillehavskysten hadde i 1943 sitt største år hittil. Haifisket produserte blant annet 75 prosent av den mengde vitamin A som ble brukt i Sambandsstatene i 1943, og hai-filet ble spist av tusener som aldri tidligere hadde tenkt seg haifisk som mat. Haifiskene er nå blitt ett av de viktigste produkter i Sambandsstatenes fiskerier, hovedsakelig fordi denne fisk er en kilde til vitamin A, men også fordi selve fisken blir mer skattet som mat. En haiart — gråhaien eller »soupin shark« — ble i slutten av 1943 solgt i Seattle for høyere gjennomsnittspris enn noen annen fisk unntatt laks.

Etterspørselen overgår det som fiskerne kan skaffe. Over 750 tonn ble ilandbrakt i Seattle i 1943, hvorav 50 tonn ble sendt til Chicago, som er et viktig marked for haifisk både fra øst- og vestkysten. New York og andre byer har

fått tilført haifisk fra Atlanterhavskysten, og da vesentlig fra Florida. Fangsten av de forskjellige haiarter er gjennomgående 7500 tonn for året, og det meste fanges på Stillehavskysten. Bruken av selve fisken, som filet eller oppskåret i stykker, begynte for alvor i 1943. Der er mer enn 70 kjente haiarter utfor Sambandsstatenes kyster, men bare 12 av dem har betydning for fangsten.

Hailever utgjør over 50 prosent av den levermengde som går til vitamin-industrien. Men på grunn av det høye innhold av vitamin A i enkelte arter, gir haileveren ca. 75 prosent av alt vitamin A som produseres i Sambandsstatene. Den viktigste vitaminkilde er gråhaien som har en stor lever. Denne haiart finnes i Stillehavet, men er nær beslektet med den Atlantiske gråhaien (*Galeus vulgaris*) som forekommer spredt også i våre farvann. Gråhaien i Stillehavet gir en levertran som har høyere vitamin A-innhold

enn noen annen tran som kan skaffes av amerikanske fiskere. Til visse årstider når vitamininnholdet opp i 200 000 enheter pr. gram. Lever av pigghå, som også er en av haiiskene, gir en tran som har mindre vitamininnhold — 5000 til 30 000 enheter pr. gram. De fleste andre haiarter gir gjennomsnittlig 5000 enheter. Torskelevertran, som lenge var den største kilde for vitamin A, gir ca. 3000 enheter.

Amerikas egen produksjon av vitaminoljer har steget sterkt under krigen fordi landet var avskåret fra import fra Europa — særlig da Norge — og fordi regjeringens innkjøp og det sivile behov skapte en stadig stigende etterspørsel.

Nordafrikanske fiskerier.

I følge »Het Nieuw Visscherijblad« er fiskeriene nest etter jordbruket en av de viktigste næringsveier i Algier, Tunis og Marokko. Krigen fór lempelig hen over disse lands fiskerier. En del fartøyer ble rekvirerte av marinen, men fiskerne kom seg snart ovenpå igjen.

Fiskeriene i Nord-Afrika deles i 3 sesonger, en vintersesong fra januar til og med mars, sommersesongen fra mai til og med august og ettersesongen fra september til og med desember. I sommersesongen foregår de største fiskerier, og i ettersesongen er det i det store hele mer stille med alt fiske.

I vintersesongen foregår ansjos- og sardin fiskeriene, og mot slutten av denne sesong begynner også størjen å vise seg og innvarsler sommersesongen. Omtrent samtidig siger ansjosen opp mot kysten for å gyte og finnes da i store stimer, som søker en havtemperatur på minst 30 grader (?). Mot slutten av vintersesongen er havvannet blitt varmere, og da forekommer sardinen i store mengder. Sardinen er da størst og fetest og gir rike fangster til fiskerne.

I sommersesongen søker også makrellen inn under kysten for gyting, og på den aller varmeste årstid fås som regel de største fangster.

I ettersesongen er utbyttet av alle fiskerier mindre.

De store fangster i slutten av vinter- og sommersesongen har gjort det mulig å utbygge en betydelig hermetikk-industri og mange andre tilvirkeranlegg. Noe av de oppfiskete mengder anvendes i fersk tilstand, men det meste går til hermetikk og salting.

Siden krigens begynnelse er der alene i Algier opprettet 7 nye hermetikkfabrikker. Hermetikkindustriens produkter finner i stor målestokk anvendelse som proviant for hæren og selges til omforente priser.

Fiskens behandling later meget tilbake å ønske. Der er mange hermetikkfabrikker og salttere, som har hatt både strev og store utgifter for å framskaffe et godt kvalitetsprodukt, men på den annen side er der mange som bare tenker på den øyeblikkelige profitt og selger hermetikkproduktene i umerkede, navnløse bokser. Der trenges kraftige forholdsregler for å få rettet på dette. Franskmennene har nå åpent øye for fiskerimulighetene i sine Nord-Afrikanske kolonier.

Fiskerier i Peru.

I følge amerikansk kilde øker fiskeriene i Peru i omfang, og landets fiskebanker er ikke utnyttet. For tiden har Peru 7 hermetikkfabrikker, som vesentlig pakker størje, og

2 fabrikker er under bygging. Dessuten er der en del andre anlegg for fisketilvirking. Eksport finner sted til U. S. A. og andre Sør-Amerikanske stater.

I 1942 hadde Peru en toltalproduksjon av fiskevarer på 530 tonn, hvorav 320 tonn fiskelever, 60 tonn hermetisert fisk, 51 tonn fiskefilet og 99 tonn saltfisk. Til utgangen av november 1944 var totalproduksjonen på 3147 tonn, hvorav 650 tonn fiskelever, 1527 tonn ferskfisk, 743 tonn hermetisert fisk og 182 tonn fiskefilet.

Polske soldater læres opp i den britiske fiskerinæring.

»Fishing News« (25. mai) meddeler at polske soldater skal gå inn i fiskerinæringen etter at de er demobilisert. Med dette for øye får nå en del av dem undervisning i forskjellige grener av næringen.

Det er 3 kurser, ett for dem som ønsker å gå inn i skips- og fiskeritstyrbransjen, ett for dem som vil gå til sjøs som aktive fiskere og ett for dem som ønsker å tre inn i fiskehandelen.

»Fishing News«s representant, som har besøkt førstnevnte kurs i undervisningstiden, fant folkene travelt opptatt med å spleise, bøte og binde not. De vil også få undervisning i repslaging. Det var en polsk trålerskipper som stod for undervisningen.

I et annet værelse fikk de som ville bli fiskere undervisning i bruken av kart. Dessuten ble der gitt undervisning i alminnelig fiskerilære om de forskjellige fiskearter, hvor de finnes og hvorledes de behandles. Der ble også gitt undervisning i de internasjonale fiskerilover og regler.

Den tredje gruppe fikk undervisning i fiskens behandling — filetering, rensning, pakking etc. Flere innen denne gruppe får direkte undervisning i fiskefirmaer i Aberdeen, hvor folkene gjør gode framskritt.

Undervisningsplanen finansieres med penger fra U. S. A., som er reservert til undervisning av denne art, og administreres av det polske hovedkvarter, med assistanse fra den britiske regjering.

Da der er mangel på mannskaper til den britiske trålerflåte, håper »Fishing News« på at polakkene snart skal være i arbeid.

Vanskeligheter for britiske linefiskere.

En britisk kystlinefisker, Jim Newby fra Bridlington, uttalte på et møte i York, at han ikke visste om en eneste linefisker som hadde tjent til levebrødet ved linefiske siden jul. Tre linefiskefartøyer var allerede lagt opp, og flere opplegg var ventende.

Mr. Hutchinson, formannen i Bridlington »Fishermen's Society« har gitt følgende uttalelse til »Fishing News« om spørsmålet: »Det er umulig for linefiskerne å tjene til levebrødet med de nåværende råfiskpriser. Linefanget fisk består i prima blodfersk torsk og hyse, men linefiskerne får ikke høyere pris for sine varer enn det som betales for laster fra Bjørnøya, som har vært i is mange dager før de losses. Alle fangstutgifter er steget sterkt, og fisket gir mindre igjen enn før krigen. Det er hensiktsløst for ungdommer å ta fatt med linefiske, og med mindre noe blir gjort, vil linefisket fra Bridlington hurtig dø ut.«

Lasterom av aluminium forbedrer fiskekvaliteten.

Et Aberdeen-fartøy losset nylig et parti 3 uker gammel fisk, men det påstås at den var like fin og fersk som om den skulle vært tatt dagen før. Fisken var blitt tatt av en linefisker, D/S »Braeriach«, hvis lasterom er delvis konstruert av en aluminiumslegering, idet konstruksjonen foreløbig ikke er fullført. Det hele er et eksperiment, men etter fiskekvaliteten å dømme, lover det godt.

Regjeringen har gitt forkjøpsrett på aluminium til husbruk, og dette er årsaken til at »Braeriach«s rom ikke er ferdig ennå. Tak, sider og dørk er av aluminium, men rominnredningen for øvrig (bingebord etc.) står ennå igjen å utføre.

Til tross for at konstruksjonen ikke er ferdig, må det ses at resultatene med hensyn til oppbevaring av fisken er bemerkelsesverdige.

En stor fordel med et aluminiumslasterom er dets renslighet, og at det vil være mulig å holde rommet så godt som fritt for bakterievirksomhet. Den største vinning er dog at det er lett å regulere temperaturen i rommet. Mannskapet på »Braeriach« fant således ut, at det ved hjelp av is var mulig å holde en konstant temperatur på 2 grader over frysepunktet.

Forskjellige fiskekjøpere inspiserte »Braeriach«s last og var meget imponert over fiskens kvalitet.

Det er selvsagt kostbarere å utstyre et fiskeskip med aluminiumsrom, men i det lange løp vil det vise seg billigere på grunn av lavere reparasjonsomkostninger.

Konstruksjonen av »Braeriach«s rom ble utført av Messrs. James V. Hepburn and Co. i Aberdeen, og eksperimentet følges nå meget nøye av dr. G. A. Reay fra Torry Research Station. (»Fish Trades Gazette« 18. mai).

Sydafrikasambandet: Selfangst – hvalfangst – krebs – fiskeflåtens sjødyktighet.

I følge en korrespondanse til »Fishing News« varsles det nå en hurtigere utvikling i Sør-Afrikasambandets selfangst. En tidligere bergingsdamper vil bli ominnredet

til flytende fabrikk for selprodukter (seal factory ship), og dessuten bygges der en ny selfanger i Capetown. I krigstiden var årsfangsten av sel på omlag 20 000 dyr for Sør-Afrikafeltens vedkommende, og dessuten ble det tatt omlag 5000 dyr ved Cape Cross i Sørvestafrika. University of Cape Town har drevet undersøkelser og konstatert selspekets verdifulle egenskaper som oljekilde, har påvist at selens innvolder er en annen rik oljekilde, og at selleveren er så rik på vitamin A, at selleveren kommer til å stå som nr. 2 etter hai- og torskelever som kilde til dette vitamin. Dessuten er der andre muligheter for utnyttelsen av selkadaverne.

Selfangsten er for øvrig basert på fangst av Kappelselen, som søker Cape Cross og mange andre øyer utfor Sør-Afrikas kyst. Cape Cross-selfeltet administreres av Sørvestafrika, men alle andre seløyer i sørafrikanske farvann kontrolleres av Sør-Afrikasambandets landbruksdepartement, og sorterer under superintendenten for Guano Islands.

Donkergat hvalstasjon vil nå bli drevet for Sør-Afrikansk regning av et firma, som skal opprettes under navn The Donkergat Whaling Co. Ltd. Det er meningen å modernisere stasjonen, som skal utstyres med dampkraftanlegg, som vil bli kulldrevet. Hvalbåtene vil også bli kullfyrte, og vil bli av samme type som de hvalbåter som benyttes i Durban. Hele hvaloljeproduksjonen vil bli raffinert for bruk i Sør-Afrika, hvor etterspørselen etter fete oljer er stadig stigende. Intet skal gå tapt av hvalen. De vanlige produkter benmel og hvalkjøttmel skal bearbeides til ferdige handelsvarer for direkte salg til forbrukerne.

Fangsten av kreps er en betydelig næringsvei med store utviklingsmuligheter i Sør-Afrikasambandet. Der er rikelige forekomster, men det skorter på gode transport- og lagringsmuligheter. Det er krepsehale som blir benyttet. Disse fryses og finner blant annet avsetning til U. S. A., idet der er skipsleilighet dertil med fryserisikp. Krepsehale skulle også finne god avsetning til Storbritannia, men de skip som trafikerer ruten er ikke høvelig innrettet. Hjemneforbruket av frosne krepsehale fra oktober til januar var 9000 kasser à 20 lbs. netto.

Fiskeflåtens sjødyktighet. Fisheries Division, Union of South Africa har foretatt en undersøkelse av fiskeflåtens sjødyktighet, som har godtgjort at kanskje halvparten av den flåte som opererer utfor landets kyst er teknisk sett sjødyktig. I et enkelt område fant kontrollen således at samtlige 117 fartøyer ikke var sjødyktige.

Denne undersøkelse er igangsatt på basis av nye lovbestemmelser om fiskefartøyers sjødyktighet. Blant annet er det blitt bestemt at ingen fartøyer kan få sin fiskerilisens fornyet uten å ha fått attest for sjødyktighet. Der er innregistrert 2030 fartøyer fra robåter til trålere i Sambandet, hvorav 657 var registrert på forhånd, mens de øvrige 1353 ble innregistrert under undersøkelsene som ble påbegynt i november 1945 og nå er fullførte.

Av omtalte 1353 fartøyer ble 430 funnet sjødyktige, 399 ble erklært som sjødyktige på grunn av manglende foreskrevet utstyr eller på grunn av mangel på vedlikehold. 85 fartøyer ble kondemnert og 339 er ikke ferdig undersøkte.

De nye strenge bestemmelser har skapt ikke så liten bestyrtelse, og fiskerne håper nå at bestemmelsene vil bli håndhevet med konduite. Det er imidlertid godtgjort at mange av de forlis blant fiskefartøylene som er skjedd utfor Sør-Afrika, skyldtes manglende sjødyktighet.

Utførselen av tran 1946 spesifisert på sorter.

I tidligere nummer av »Fiskets Gang« er gitt oppgaver over utførselen fordelt på land, men der var all annen tran enn damptran slått sammen i en gruppe. Her tar vi med hele spesifikasjonen, slik som den finnes i »Vareomsetningen med utlandet« for mars 1946. Spesifikasjonene er litt uheldige. Under »blanktran« forekommer således i virkeligheten meget damptran.

	Mars	Januar—mars
Tran i alt.	15 456	33 554
Herav:		
Damptran.	6 827	15 180
Råmedisintran.	24	572
Blank tran	6 238	10 221
Brunblank tran	1 820	3 693
Brun tran.	18	131
Håtran.	78	603
Kveiteolje m. v.	83	96
Seltran	12	335
Bottlenose- og spermasettran	11	11
Sildolje.	345	2 712

skudd på A- og D-vitaminer høyst alminnelig i India. Det har vært foretatt spesielle undersøkelser som har gitt det grunnlag fiskeridepartementene i forskjellige provinser bygde hailevertran-industrien opp på.

Viktige fiskesorter forekommer langs hele øst- og vestkysten av India i store mengder. Noen virkelig statistikk over den totale tranmengde som er produsert i de siste 4 år foreligger ikke, men en produksjon på omkring 1,5 mill. lbs. av kvalitet som torskelevertran ville ikke være en urimelig antakelse. En stor del av produksjonen kjøpes av det indiske Forsyningsdepartement. Resten går til forskjellige og private sykehus og medisinske institusjoner over hele India.

Det heter blant annet følgende i en av artiklene: »Hvis hailevertran-industrien helt skal utvikles i landet, må det gjennomføres forskjellige forbedringer både ved fangst- og produksjonsmetodene. Ennå er det ikke noe organisert haifiske i India. Haiene fanges ved at de setter seg fast i garnene som brukes til å fange fisk i til det lokale marked. En vesentlig betingelse for framgangen innen denne industrien er at man går i gang med mer intensivt haifiske og at fiskebåtene blir bedre utstyrt.

Et banebrytende arbeid burde også gjøres med hensyn til forbedringen av oljen framstillet av hailever. Videre må man passe på å bevare A-vitaminet i oljen. Det fortelles at i utlandet brukes antioksyderende midler utvunnet av visse frøsorter når det gjelder å styrke fiskeoljens holdbarhet. Dette er gjerne en forretningshemmelighet. Det er imidlertid nødvendig å produsere ekstrakter av innenlandsk frø for derved å oppdage et passende antioksyderende middel.

Videre bestemmer fjernelsen av stearin i oljen dens anvendelse til menneskelig bruk.

I artikkelen forfektes videre at det burde være skikkelig overoppsyn og kontroll ved produksjonen, slik at det ikke skal kunne forekomme forfalskninger.

Dessuten omtales muligheten for å bruke haiolje sammen med animalske og vegetabiliske produkter i matlagingen.

Slike produkter kan bli satt på like fot med næringsmidler som fett eller smør og vil endelig fra et mer dietisk syn vise seg å være et stort gode for utallige mennesker som av økonomiske grunner ikke har råd til å kjøpe fett og smør. Dette spørsmål har allerede the Madras Precedency arbeidet med, hvor haioljen brukes til å styrke malten ved the Government Malt Factory i Coimbatore. Liknende eksperimenter er blitt utført i Bombay, Coonor og Bangalore.

Haiskinn anses for å være utmerket lær og bruken av dette måtte kunne gi en ekstra inntekt for industrien. Forekomsten av hai i rikelige mengder finnes mange steder på den lange indiske kyst, og en grundig og vitenskapelig utforskning av forekomsten ville være bra for å regulere haibestanden og samtidig utnytte fangsten rasjonelt, heter det til slutt i en av artiklene.

Hermetikk av ansjos og pigghå på Amerikas vestkyst.

En teknologisk avdeling som er tilknyttet fiskeridepartementet i staten Washington peker på at ansjosen (the anchovy), som finnes i rike forekomster i alle bukter og vikler langs kysten, er fullstendig upåaktet. Avdelingen gjør imidlertid forsøk med hermetisering av ansjosen og uttaler at den røket og pakket i olje vil gi et »sardinprodukt« som vil vise seg å stå fullt på høyde med de beste importerte merker.

Samme teknologiske avdeling driver nå på med 2 lovende forsøk med hermetisering av pigghå. Pigghåen fiskes i U. S. A. mest for leverens skyld, og avdelingen opplyser at flere tusen tonn pigghåkjøtt blir styrtet på havet årlig. Det ferdig hermetiserte produkt ligger nå lagret og blir kontrollert under forskjellige lagringsbetingelser. Nærmere opplysninger vil avdelingen gi når forsøket er avsluttet.

En større og mer effektiv fiskeribank.

Den nye fiskeribankkomiteen har nå gitt innstilling II om »En bedre kredittordning for fiskerne«. (Innstilling I ble avgitt i 1939 av den foregående komité).

Den innstillingen som nå foreligger, slutter seg i det vesentlige til den foregående, som hadde følgende konklusjon:

1. At Fiskeribankens grunnfond forhøyes fra 5 til 10 millioner kroner og at det lovbestemte reservfond forhøyes fra kr. 750 000 til 2 millioner kroner.
2. At banken oppretter utlånskantorer på de mest sentrale steder i fiskeridistriktene.
3. At banken får administrerende direktør, at styremedlemmenes antall økes, at banken får et råd og at fiskerne får særlige representanter i styre og råd.
4. At banken forhøyer den nå praktiserte grense for lån på farkoster.
5. At den også kan gi lån til kjøleanlegg i fiskebåter.
6. At det alminnelige krav om kommunegaranti for lån bortfaller.
7. At fiskernes kreditt styrkes ved at de kan gi Fiskeribanken rettsbeskyttet underpant i båter under 4 tonn og i fiskeredskaper og ved at sjøpantekrav i fiske- og fangstfarkoster begrenses.
8. At Fiskeribanken foruten redskapslån også kan gi lån til annen utrustning til fiske eller fangst.

I tillegg til de forandringer i Fiskeribankloven som blir nødvendige for å gjennomføre de nevnte forslag foreslår den nye komiteen:

1. At all offentlig støtte til formål som ligger innenfor Fiskeribankens virkeområde skal administreres av banken

og at nødvendig støtte gis etter de samme prinsipper som er kommet til uttrykk i loven om Den norske stats husbank.

2. At banken kan gi lån til opphalingsslipper og reparasjonsverksteder som er av vesentlig betydning for fiskeriflåten.
3. At banken kan gi driftslån til fiskersamvirkelag som foredler, omsetter og eksporterer lagets produkter.

Komiteen har også foreslått opphevet kapittel 2 om fiskerinemndene i den nå gjeldende lov og i lovutkastet i innstillingen av 1939. Nemndas gjøremål er foreslått overført til de fiskeristyrer som forutsettes opprettet ved særskilt lov. Fiskeristyrenes oppgaver innenfor bankens arbeidsområde er innarbeidet i de forskjellige paragrafer i lovutkastet.

På grunn av de forandringer komiteen foreslår og for å få Fiskeribankloven i overensstemmelse med de nyere lover om statsgaranterte banker som Den Norske Industribank og Den norske stats husbank, har komiteen funnet det riktig å framlegge et helt nytt lovutkast.

I et spesielt avsnitt har komiteens medlem Inggard Johnsen behandlet Fiskeribankens virksomhet fra starten.

Utredningen konkluderer med følgende:

1. Tapene på bankens utlån er betydelig mindre enn antatt.
2. Der lå et meget radikalt syn til grunn for opprettelsen av banken.
3. Fiskeribankloven hadde utpregete sosiale motiver.
4. Utlånenes størrelse var forutsatt betydelig høyere enn 50 prosent av kostnaden ved fartøyene.

I de første driftsår, visstnok i rundt 10 år, ble nye lån ytt i tillit til kommunestyrenes garanti uten at banken foretok undersøkelser om låntakernes kredittverdighet. Det viste seg at kommunestyrene og fiskerinemndene var temmelig ukritiske, slik at banken ble belempet med en del debitorer som var uverdige til lån og som brakte store tap.

Det synes åpenbart at banken nå står ganske annerledes rustet til å møte tapsrisikoen enn f. eks. for 20 år siden. Lånsøkernes kredittverdighet granskes ved vitnesbyrd fra flere kanter, vedlikeholdet av pantene kontrolleres både av fiskerinemndene og bankens egne inspektører, bankens erfaring i inkasso og realisasjon av pantene er øket, vedlikeholdet av fartøyene er mer rasjonelt, levetiden er lenger for skrog og kanskje især for motorer.

Banken er blitt påført et langt større tap på sine bankforbindelser enn på fiskerne. I årene 1923—26 fikk Fiskeribanken sperret bankinnskudd for kr. 4 972 139,91. Man ble nødt til å avskrive et kapitalbeløp på kr. 2 716 603,09, og rentetapet ble ytterst alvorlig for Fiskeribanken, som selv hadde måttet låne pengene til 6,5 prosent, fra april 1927 til 5 prosent. Dette rentetapet må i løpet av en 10-årsperiode ha utgjort atskillig over 1 million kroner. Hadde ikke dette store kapital- og rentetap oppstått, ville Fiskeribanken ha greid å dekke sine tap på utlån, administrasjonsutgifter og driftsunderskudd uten å ha angrepet sine fondsmidler.

Det er verdt å legge merke til hvor billig statskassen hittil har sluppet fra institusjonen Den Norske Stats Fiskeribank.

Komiteen mener det nå vil være fullt forsvarlig å gjennomføre en driftskredittordning med hovedvekten lagt på nevnte transport på låntakernes tilgodehavende hos

salgs- eller produksjonslag. De opplysninger komiteen har fått, dokumenterer fiskernes gode betalingsvilje.

Det er dessverre forskjellige grupper fiskere som det blir vanskelig å støtte gjennom en kredittordning, som bare baseres på transport av framtidig tilgodehavende hos salgs- eller produksjonslag, nemlig de som driver det såkalte hjemmefiske, videre de som driver landnotfisk, men først og fremst den store gruppe fiskere som er mannskaper ombord og holder redskapene selv. Mannskapene kan nemlig ikke gi banken transport på et forventet tilgodehavende hos salgs- eller produksjonslag, for det er bare fartøyeieren som har konto hos lagene. Det er ikke å vente at lagene vil utstrekke sitt kartotek og bokholderi til også å omfatte mannskapene på de laget tilknyttete fartøyer. I de tilfelle hvor båteieren vil inngå som meddebitor for lånet sammen med mannskapet og gi banken transport på sitt tilkommende hos salgs- eller produksjonslag, skulle jo lån gerit kunne gå i orden. Mannskapene ombord er ofte nære pårørende av fartøyeieren eller fiskere han har mangeårig kjennskap til, og det kan derfor ventes at fartøyeieren i en del tilfelle vil påta seg ansvar for driftskredittlån som egentlig bare vedrører hans mannskap. Men det vil sikkert bli en del tilfelle hvor fartøyeieren ikke vil påta seg gjeldsforpliktelse for eller sammen med sitt mannskap. Hva båteieren kunne ventes å ville påta seg var da at han holdt tilbake en del av mannskapets tilkommende etter fiskets slutt til dekning av bankgjelden. Det er imidlertid klart at det vil bli langt mindre betryggende for banken å skulle holde seg til en båteier enn til et salgslag, og en rettsbeskyttet transport i mannskapets tilkommende hos fartøyeieren har komiteen ikke våget å foreslå. Driftskreditt til båtmannskaper vil derfor banken formentlig bare kunne yte i forsiktig målestokk.

Skal driftskredittordningen bli av betydning, må det tas sikte på tusenvis av nye debitorer hvert år. Den direkte driftskreditt fra Fiskeribanken som her foreslås, menes å kunne bli en enkel og hurtigvirkende ordning.

Komiteen anbefaler at eventuell offentlig støtte ytes gjennom Fiskeribanken.

Den utvikling som har funnet sted i de år som er gått siden finansieringskomiteens innstilling ble avgitt, har endret forholdene slik at tiden nå er inne til å la all offentlig støtte vedkommende formål som ligger innenfor bankens ramme administreres gjennom banken. Banken har allerede overtatt avviklingen av Fiskeridirektoratets låne- og bidragsvirksomhet og har bestyrt offentlige midler som var bevilget til kompensasjon for prisstigningen etter 1. januar 1940 (Fiskeribankens Prisstigningsfond og fond for 2. prioritets lån).

Komiteen legger avgjørende vekt på at banken får herredømme over den samlede gjeldsbyrde, og at det for at dette skal kunne gjennomføres blir nødvendig at banken får disponere offentlige midler hvor utlån ikke kan finne sted på forretningsmessig forsvarlig basis. For farkoster har dette allerede funnet sted i noen utstrekning ved hjelp av nevnte Prisstigningsfond og fond for 2. prioritets lån. Det er for så vidt bare en videre utbygging av denne ordning komiteen vil foreslå. En antar for øvrig også at det så vel for fiskerne som for det offentlige vil medføre vesentlige fordeler at all offentlig støttevirksomhet undergis felles administrasjon, slik at behandlingsmåten kan forenkles og oversikten bedres.

NORSK FISKE I DAG.

Av Gerhard Meidell Gerhardsen.

Vi gjengir her et radioforedrag som ble holdt den 27. mars 1946 i serien »Norsk næringsliv i dag og veier til utbygging«. Serien var beregnet på slike som ikke hadde særlig meget kjenskap til fiskerinæringen, men mer generelt interesserte og for norsk næringsliv i sin alminnelighet.

Norsk fiske som det foregår i dag er resultatet av en lang utvikling. Ser en på fiskeriene isolert, kan det se ut som det hele har stått stille i lang tid, for så plutselig å slå om å gå nye veier med raske skritt. Slik var det da norsk havfiske med dekkfarkoster tok til i forrige århundre. Slik var det også da motoren hadde sitt gjennombrudd omkring 1910. Det kom plutselig. Ser en derimot næringen i sammenheng med hele samfunnsmaskineriet, så tar utviklingen seg noe annerledes ut. Vi ser da at en rekke ytre forhold av teknisk og kommersiell art hadde gjort omleggingen mulig. Ofte ser det ut som det nye møter på en demning av motstand, forankret i skikk og bruk, tilvennet driftsmåte og bestemte markedsforhold, men før eller siden brytes demningen og det hele strømmer videre, tilpasser seg omgivelsene og blir et naturlig ledd i det hele. Spørsmålet i dag er om vi kan se bak demningen, gjette oss til utviklingen i tiden framover. Norsk fiske er et planmessig samvirke av mange forskjellige faktorer, men i det store og hele kan en dele dem i 3 grupper: arbeidskraften, naturgrunnet og realkapitalen. Kvaliteten kan endre seg og også den måten faktorene samvirker på, er gjenstand for utvikling.

Med arbeidskraften mener vi de menneskene som tar del i selve fisket. For 70—75.000 mennesker har fisket så stor betydning at vi kan si at de tilhører dette yrke. De personlige forutsetninger, den økonomiske evne, den faktiske utrustning kan være forskjellig, men de er alle fiskere.

Et av særdragene i norsk fiske i dag er dette at bare en mindre del av fiskerne driver sjøen året rundt. Det er sannsynligvis fremdeles bortimot 40.000 fiskere som har jordbruk enten som hovedyrke eller som biyrke ved siden av fiske. Ved siste folketelling i 1930 var det over 40.000, men dersom utviklingen i de siste 15 år har gått i samme retning som den gikk i 1920-årene, skulle tallet nå være redusert en del.

Ingen kan tjene 2 herrer, er det sagt. Derfor bør det bli en større yrkesdeling mellom jordbruk og fiske og andre yrker som fiske nå er kombinert med. Det vil være en fondel både for jordbruket og fisket, fordi det da blir vist større interesse og ytt mer ar-

beid enn tilfellet er nå. Og jo mer effektivt vårt arbeid blir, desto større blir det økonomiske resultat. De som hevder dette syn, vil at en skal påskynde den yrkesdeling som vi allerede har sett utvikle seg nå i ca. 50 år, ikke minst på grunn av fiskeflåten motorisering.

På den annen side kan en si at jordbruk og fiske hører naturlig sammen. Naturens gaver faller slik, at torsk og sild kommer til kysten om vinteren på en tid da det er mindre å gjøre i jordbruket. Det er en enkel sak å fiske i de store sesongfiskeriene, og de kontanter det skaffer, er nødvendig å ha for å få endene til å møtes på de forholdsvis små brukene som vi nå engang har i norsk jordbruk i kyststrøkene. Men disse sesongfiskerne tar brødet fra de fiskere som ikke har noe annet enn sjøen å holde seg til, sier noen og særlig i tider da avsetningen svikter. Flere forskjellige hensyn gjør seg således gjeldende. Men den ting kan vi i et hvert fall slå fast, at den arbeidskraften som skal brukes til fiske må være så effektiv som mulig. Det oppnår vi blant annet ved en systematisk yrkesopplæring.

La oss nå forlate arbeidskraften en tid og se på fiskeriens naturgrunnlag: landets form og havbunnens beskaffenhet, de forskjellige strøm- og temperaturforhold som gjør seg gjeldende på kysten, fiskeforekomstenes størrelse og åteforholdene og endelig værforholdene.

De store forekomstene av fisk og sild er borte det meste av året og kommer bare til kysten i forholdsvis korte sesonger, og det er stort sett bare da det er mulig å ta dem med eldre fangstmetoder. Det er de spesielle naturforhold som gjør at fiskeriene har hatt så bred plass i landets ervervsliv fra gammel til. Og de naturforholdene setter sitt sterke preg på norsk fiske den dag i dag. I siste førkrigsår, 1939, ble halvparten av alt som nordmennene fisket i løpet av hele året brukt på land i månedene februar og mars. Januar var også langt fremme med 14 pst. av totalfangsten, men på de øvrige måneder faller bare fra 2 til 6—7 pst. av totalfangsten. Disse tallene varierer litt fra år til år men hovedinntrykket blir det samme.

Det er forskningens oppgave å klarlegge naturgrunnlaget best mulig. Har det da noen økonomisk betydning? Naturgrunnlaget medvirker jo gratis. Ja, det har betydning fordi det økonomiske resultat av de øvrige faktorer blir mer effektivt jo mer rasjonelt en kan nytte ut naturens gaver. Og det skjer først når vi kjenner naturforholdene så godt at fiskerne kan ta det med i sine planmessige overveielser. Sesongpreget har ikke bare skapt en stor yrkesdeling. Det har også satt sitt preg på den måten produktene blir foredlet på. Nesten all torsk ble før krigen brukt til klippfisk og tørrfisk, varer som det tar tid å gjøre ferdige og som kan lagres. Vi kan forsyne markedene jevnt gjennom året, selv om fisket foregår sterkt konsentrert om få uker. Ønsket om å markedsføre ferske produkter gjennom hele året har presset et ønske om å få fiskeriene mer fordelt over alle årets måneder.

Personlig tror jeg at det aldri kan bli tale om å jevne sesongene helt ut. Det er en rik gave fra naturens hånd at den lar torsk og sild vandre så nær opp til foredlingsanleggene som tilfelle er i Norge. I hvert fall må vi gå varsomt fram i en omlegning, fordi hele vår jordbrukspolitikk i den siste mannsalder er gått ut på å skape småbruk på kysten. En radikal omlegning av sysselsettingspolitikken i fiskeriene må derfor følges av en radikal omlegning i jordbrukspolitikk. Det ser ut som de færreste er oppmerksom på den sammenheng som her er til stede.

Jeg nevnte kystfiske som et typisk trekk. Vi driver vintersildfiske på vestkysten fra januar til april, skreifiske fra Nordfjord til Finnmark i de samme månedene. Loddetorsken siger mot Finnmarkskysten i tiden april til juni. Fetsildfisket og småsildfisket foregår i fjordene i Trøndelag, på Møre og på Vestlandet store deler av året, men mest fra juli til slutten av januar. Brislingen blir fisket i de lyse sankthansnetter og noe også utover høsten. Makrellen blir fanget i Sør-Norge fra april til juni vesentlig med drivgarn, senere, fra juni og utover høsten vesentlig med not og snøre. Seien går tett og tas med snurpenot i Vest-Finnmarks fjorder og sørover til Nordmøre i sommermånedene og utover høsten og mer spredt langs hele kysten for øvrig. Hummeren tas fra Skagerakkysten og oppover til Trøndelag. Flyndre, kveite, uer, laks, alt dette er sorter som fiskes på kysten for kortere eller lengre tid av året. Men det som er nevnt hittil, er ikke alene norsk fiske i dag. Norsk fiske i dag er også bankfiske på de nærmeste kystbankene og i fjerne farvann. Det er sildefisket ved Island i sommermånedene, torskefiske ved Bjørnøya og Spitsbergen, torskefiske ved Island,

kveitefiske ved Grønland, torskefiske i Nordishavet, pigghåfiske og håbrandfiske i Norskehavet og Nordsjøen. Men likevel: Den vesentlige del av norsk fiske sett under ett foregikk på kysten.

Jeg vet at mange sitter med dette spørsmålet: Hvorfor snakker De ikke om trålfiske? Er ikke trålfiske det store og alt overveiende problem for norsk fiske i dag? Trålersaken vil bli tatt opp på bredere basis senere, men noen momenter må nevnes allerede her.

Vi vet lite hvor silden oppholder seg når den ikke er ved norskekysten. Men vi vet at torsken, hysen, ueren lever i havområdene nord for Polar-sirkelen. Også i den tiden de ikke er under kysten hos oss. Merkeforsøk har vist at torsken kommer strømmende fra alle områder i Nordishavet nedover til Lofoten i gytetiden. Alle veiene møtes på Senjabanken. Det blir trangt om plass, det blir tett med fisk. Det var nettopp der tyskerne i 1934 begynte å øse opp Lofotskreien med sine trålere. Men de utenlandske trålere ferdes også andre steder i det store havområde mellom norskekysten og den evige is. Vi hadde naturens rikdommer mer for oss selv til 1920-årene. Da begynte utlendingene mer å bli oppmerksom på de veldige fiskerikdommene som var til stede der, samtidig som fangstresultatet på de gamle vante feltene i Nordsjøen og rundt Island ble mindre. Bjørnøyabanken drev trålerne første gang i 1925 og bankene ved Spitsbergen første gang i 1936. Det trålfiske på bankene utenfor Troms og Vesterålen som tyskerne tok opp i 1934, ble etterfulgt av engelsk trålfiske samtidig som alle fortsatte også på de øvrige felt i Nordishavet. Denne mer intense drift fra utlendingenes side i våre farvann ble gjort mulig av en rekke tekniske forbedringer, som sterkere trål, ekkolodd, radiotelefon og radiopeileapparater.

Fortsettes.

Averter i Fiskets Gang!

Oversikt, forts. fra side 264.

tonn resten iset. Fiskevekten oppgis til for torsk 290—300, leverholdighet 2000—1200, tranprosent 40—45.

Landets samlede torskefiske.

Landets totalutbytte av torsk pr. 8. juni var 180 921 tonn, hvorav hengt 50 438, saltet 105 050, iset 20 646, til ferskfilet 4452 tonn, tilvirket dampmedisintran 99 039 hl, lever til annen tran 3884 hl.